

Oslo, 26.02.2020

Til: Høyres programkomite v/Linda Hofstad Helleland

Innspill til Høyres partiprogram fra Norsk Bergindustri

Vi vil med dette gi våre innspill til arbeidet med Høyres partiprogram for perioden 2021-25.

Innledning:

Norsk Bergindustri er bransjeforeningen for hele den norske mineralnæringen. Sammen skaper våre medlemsbedrifter en trygg og bærekraftig bergindustri for fremtiden. Foreningen består av ca. 160 medlemsbedrifter som produserer puk, grus og andre byggeråstoffer, malm og mineraler eller naturstein, samt leverandører av varer og tjenester til bransjen.

Mineralnæringen i Norge:

Norges rikdom er uløselig knyttet til våre naturressurser. Mineraler har gjennom hele menneskehetens historie vært avgjørende for velstand og utvikling. Mineraler finnes naturlig i jordskorpen. Det grønne skiftet forutsetter en veldig stor vekst i bruk av mange mineraler. Solceller, vindmøller, elbiler, smarttelefoner, batterier og strømledninger - alt dette krever mineraler. Derfor spiller disse råstoffene en helt avgjørende rolle for ethvert moderne samfunn. Hver eneste nordmann forbruker ca. 15 tonn mineralske råstoffer i året. For eksempel trenger man 13 gruver for å lage en vindmølle, eller 16 gruver for å produsere et solcellepanel.

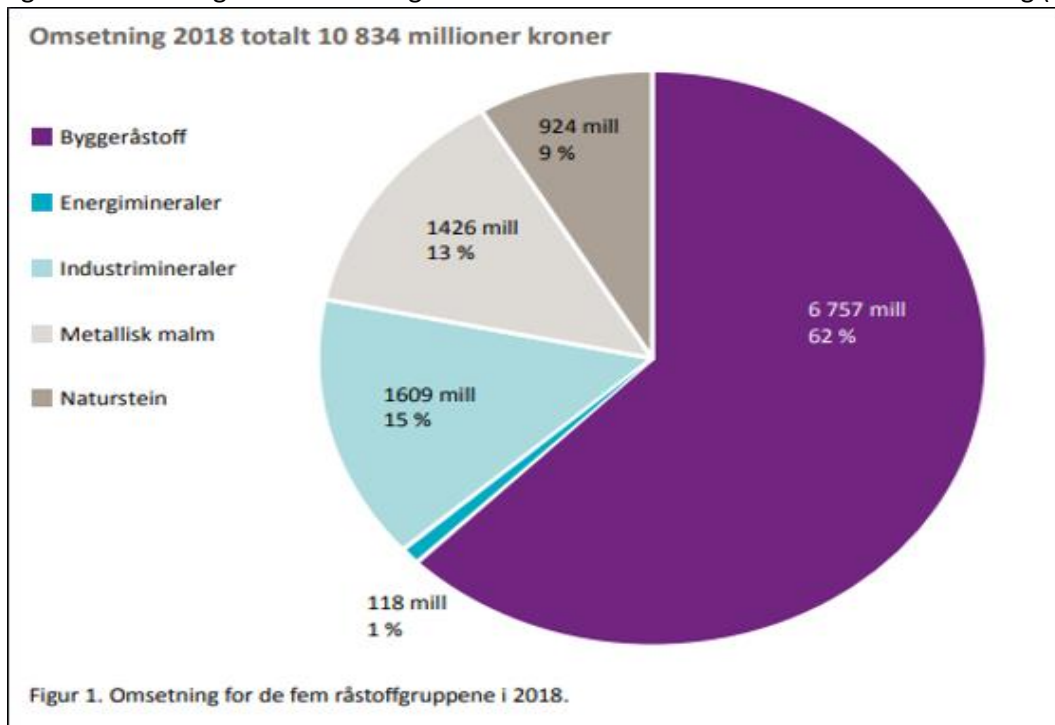
Europa produserer i dag bare 2–3 prosent av verdens mineraler, men bruker 20 prosent. Norge har betydelige mineralressurser, som kan bidra til Europas ressurstilgang, herunder titanmineraler, ilmenitt, kalk, grafitt, olivin, jernmalm og høyren kvarts.

- Den norske mineralnæringen har et betydelig potensiale og vil kunne bidra positivt i den industrielle omstillingen Norge står overfor i årene framover.
- Den norske berggrunnen er rik på mineraler og kan generere nye, langsiktige industriarbeidsplasser i hele landet i tiårene framover.
- Vekst i mineralnæringen betyr vekst i landindustri, arbeidsplasser, skatteinngang (lokal og nasjonal) bærekraftig industriutvikling og økt samfunnsansvar gjennom økt selvforsyningsgrad av mineralske råstoffer.
- Det ble omsatt 107 millioner tonn norske mineraler til en verdi av 10,8 milliarder i 2018. Eksportverdien på 4,3 milliarder kroner utgjør 40 % av omsetningen. Byggeråstoff utgjør den største medlemsgruppen og utgjør 62 % av den totale omsetningen. Mineralnæringen sysselsatte totalt 4 537 årsverk i 2018.

Norsk Bergindustri/Norwegian Mineral Industry,
Næringslivets Hus, P.O. Box 7072 Majorstua, N-0306 OSLO
tlf. (00 47) 23 08 80 00 www.norskbergindustri.no epost@norskbergindustri.no

Figur 1: Omsetning i mineralnæringen i 2018. Kilde: Direktoratet for mineralforvaltning (DMF)

Bergverksnæringen består i hovedsak av private aktører. Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) mottok driftsrapport fra 960 foretak i 2018, hvorav 191 foretak har rapportert at de ikke hadde omsetning av mineraler i 2018. I 2018 var det 22 foretak med omsetning på over 100 millioner kroner, mot 20 foretak i 2017. Samlet omsetningsverdi var 6,55 milliarder kroner. Disse utgjør 2,3 % av alle foretak, men står for 60 % av omsetningsverdien i næringen. De samme foretakene sysselsetter 2 325 årsverk, og står for 51 % av all sysselsetting i næringen.

I motsatt ende av skalaen hadde 538 av foretakene en omsetning på mindre enn 1 million kroner i 2018. Disse utgjør 56 % av alle foretak som har rapportert, men står kun for 1 % av den samlede omsetningen. Ifølge driftsrapporteringen er det 425 foretak som sysselsetter færre enn 1 årsverk. De minste foretakene er særlig representert innen byggeråstoff og naturstein.

Mineralnæringen er en distriktsnæring med uttak og produksjon på steder hvor økt etterspørsel etter varer og tjenester gir potensiale for lokale ringvirkninger. Et vanlig anslag er at et årsverk i mineralnæringen utløser 1-3 årsverk i andre næringer. Dette betyr at det er antatt at hvert årsverk i bergindustrien genererer fra 1 til 3 årsverk annen sysselsetting som følge av økt etterspørsel hos leverandører, underleverandører, service, transport med mer.

Norge er en historisk viktig produsent av en rekke viktige metaller og industrimineraler og potensialet for nye funn er fortsatt stort. Tall for estimert brutto ressursverdi "i bakken" for grupper av norske mineralske råstoffer er estimert til å utgjøre om lag 2 500 milliarder kroner. Selv om tallene avhenger av markedsutvikling ol, antas dette å gi en bearbeidingsverdi på rundt 8 000 milliarder kroner (Kilde NGU «Mineraler for det grønne skiftet» januar 2019).

Det er nettopp mangfold av ressurser og fornybar energi som er norsk mineralindustri's viktigste naturgitte fortrinn i framtida (se figur 2). Norge har mange av de ressurstypene som framtida vil kreve mer av, og vi har store muligheter til å skape nye, innovative verdikjeder. Vi har prosesseteknologi og -kunnskap, og petroleumsindustrien har sørget for oppbygging av kompetansemiljøer som helt sikkert kan tjene andre naturressursnæringer enn kun olje og gass.

Norge har gode forekomster av mineraler verden idag etterspør, herunder titan, kobber, jern, kvarts, grafitt, pukk, naturstein. Samtidig ser vi betydelig potensial innenfor sjeldne jordartsmetaller (REE), sink, nikkel, bly, magnesium, fosfat (Kilde NGU «Mineraler for det grønne skiftet» januar 2019).

Figur 2: Påviste og antatte ressurser i den Norske berggrunnen, kilde: NGU

Det må i tillegg nevnes at forekomster på havbunnen er interessante for sitt innhold av kobber, men også sink, gull og andre metaller kan finnes i dypmarine forekomster. For de marine territoriene er potensialet for betydelige funn stort; flere felt har blitt identifisert, men kartleggingen har bare så vidt begynt og vil kreve

store ressurser. Potensialet for å utnytte og skape verdier av eventuelle forekomster er stort, siden norsk oljeindustri ligger i verdenstoppen i marin teknologi.

Nærmere om bærekraft:

Mineralnæringen i Norge tar ansvar for å sikre en langsiktig og bærekraftig ressursutnyttelse. Utskiftning av maskinpark, robotisering og bruk av fornybar energi på anleggene er sentralt for å bidra positivt til en reduksjon i lokale miljøutslipp. Videre jobber næringen for å utnytte ressursene til det fulle og utvikle bedre systemer for gjenvinning, avfallshåndtering og nye bruksområder for sine produkter. I sum vil dette bidra til et lukket kretsløp også i en sirkulær økonomi.

Samtidig har vår bransje over lengre tid sett behovet for gode verktøy og metoder for å måle miljøinnsatsen, slik at vi på en troverdig måte kan kommunisere hvor innsatsen er på topp og på hvilke områder bransjen bør strekke seg lenger. Norsk Bergindustri storebror i Canada, Mining Association of Canada (MAC) har utarbeidet nettopp et slikt verktøy for bergindustrien, Towards Sustainable Mining (TSM). Dette er et verktøy og rapporteringsprogram med mål om å sikre god dialog med lokalsamfunnene, innføre gode og relevante miljøstandarder og forplikte selskapene på HMS. Når Norsk Bergindustri jobber for en mer bærekraftig mineralnæring. Når Norsk Bergindustri jobber for en mer bærekraftig mineralnæring, tar vi utgangspunkt i næringens største utfordringer i dag, for eksempel ressursutnyttelse/bruk av overskuddsmasser, utslipp av støv/støy/kjemikalier. Godt naboskap og HMS. Ford e land som har tatt i bruk dette verktøyet viser det seg at det er et godt utgangspunkt for god dialog med ulike lokalmiljøer, grupper som er skeptisk til bergindustrien og sentrale myndigheter ellers.

Videre jobber næringen med internasjonale aktører for å utvikle gode retningslinjer for avhending av gruveavfall på havbunnen. Deep Ocean Stewardship Initiative (DOSI), sammen med Norsk Bergindustri, jobber med utviklingen av en global best practice. Denne prosessen vil starte med en workshop som avholdes i Egersund, fra 9 til 11 juni i år. Målet i første omgang er å utvikle et arbeidsprogram som vil muliggjøre ferdigstilling av et rammeverk for retningslinjer innen utgangen av 2020.

Våre ønsker til Høyre for å tilrettelegge for økt verdiskapning:

- For å utvikle den norske bergindustrien videre er vi avhengige av økt forutsigbarhet i møte med offentlige myndigheter. Norsk mineralnæring blir betraktet som mindre attraktivt for internasjonale investorer enn våre naboland på grunn av uforutsigbare prosesser og høyt skattetrykk.
- Hver nordmann forbruker i gjennomsnitt 15 tonn mineralske råstoffer i løpet av året. Disse ressursene må i all hovedsak utvinnes lokalt. For å sørge for ressurstilgang, samt godt samarbeid mellom industri og lokalsamfunn, må kommunene kartlegge behov og ressursgrunnlag som ledd i den langsiktige arealplanleggingen.
- Prosessforutsigbarhet med klare tidsrammer vil bidra til å styrke industriens konkurransevne. Dette knyttes særlig opp mot planprosesser, utslippstillatelser og utfordringer knyttet til innsigelser. Økt forutsigbarhet vil også i stor grad styrke finansinstitusjonenes vilje og interesse til å investere i norsk mineralnæring.
- Etablere en "one stop shop" hos DMF: Etablering av et informasjonstorg både på deres hjemmeside og som en telefonsentral, slik at næringen kan slå opp på hjemmesiden og/eller kontakte de direkte for veiledning om krav og regelverk gjennom hele prosessen i mineralvirksomhetens liv, fra leting og undersøkelse av mineraler til kommersiell drift og avslutning. DMF forvalter mineralloven, men vi ser for oss at de kan veilede søkere om hva som skal til av tillatelser osv. fra andre offentlige myndigheter,

og henviser videre til disse. For å utføre denne oppgaven trenger de fortsatt styrking av sitt driftsbudsjett for å sikre god kapasitet.

- Virkemiddelapparatet må bygges om:
 - I. Det må innføres incentiver for å legge til rette for fornyelse av maskiner og utstyr.
 - II. Tilskudd til pilotanlegg for håndtering av overskuddsmasse.
 - III. Tilrettelegg for økt eksportsalg, dvs faglig bistand til markedsføring og kommunikasjon for å lykkes ved etablering i utlandet (bygges rundt ambassader/Innovasjon Norge)
 - IV. Økte skattefordeler ved innovasjons- og utviklingsprosjekter.
 - V. Økt satsning på næringsrettet forskning.
 - VI. Vi foreslår et offentlig finansiert forskningsprogram der bransjen og relevante fagmiljøer (NTNU, SINTEF, NIVA, DNV-GL m.fl.) samarbeider om å utvikle teknologi og metoder for framtidens miljøvennlige mineralnæring
- Kommunenes industrielle og bergtekniske kompetanse må styrkes for å sikre tilgang på lokale byggeråstoffer og mulighet for utvinning av nasjonalt viktige ressurser
- Bortfall av formueskatt på arbeidende kapital.

Oppsummering:

En rekke norske lokalsamfunn er bygd opp rundt forekomster av mineralske råstoffer, der bedriftene som utvinner og bearbeider mineralene er svært viktige for sysselsetting og gir ringvirkninger for øvrig næringsliv og samfunnet ellers. Mineraler er innsatsfaktor i all annen industri og vil være en forutsetning for et grønt skifte. Skal verden erstatte fossilt brensel med fornybar energi må produksjonen av mineraler mangedobles.

Verdens behov for mineralske råstoffer er formidabelt og vil fortsette å vokse i tiårene fremover. Den største behovsveksten vil komme i kjølvannet av globale megatrender som befolkningsøkning, velstandsutvikling og klimaendringer. Norsk Bergindustri medlemsbedrifter og næringen for øvrig leverer råstoffer til enhver industriell næringskjede. Norge har fantastiske naturressurser og et betydelig potensial for videre utvikling av mineralnæringen. Blant annet er norske mineralbedrifter verdensledende innenfor utvinning av industrimineraler. Vår visjon er en fremtidig klimanøytral mineralnæring med full ressursutnyttelse og ingen restmineraler.

Mer aktuelt lesestoff finner dere her:

<https://www.norskbergindustri.no/fakta-bergindustrien/>

Med vennlig hilsen,

Anita Helene Hall, Generalsekretær